

TABAC

bialitzada per la *m* precedent: suposo que vindria d'aquest lloc el nom del P. Rafael *Tramoyeres*, de bona reputació erudita. D'aquí, per via retrògrada, seria derivada la «*cuesta denominada Tramuya*», al peu de l'ermita de la Verge del *Sargar*, te. Herbés (GGRV, 5 695). Altres noms d'aquesta etim., veg., s. v. *Tramosos* (misc. àr.).

El Trapig, pda. de Pedreguer (xxxiii, 96.15), de *trapig* 'aparell de moldre' (DECat VIII, 773b).

TRIBUNAL. 1) pda. del te. d'Albaida (GGRV, Val. II, 8). 2) Sa Font d'en *Tribunal*, *Can Tribunal*, mall., a la pda. de Can Alou; i 3) en una altra: te. Felanitx (XI, 135.17) (Masc., 40B8). 4) *Tribunales*, pda. del te. de Llíria (xxx, 84.15). És pron. arabitzant de *Tripodal*, colle. del nom de planta *tripó*, planta que es fa en terres fèrtils, 'gaó, crica'; segons l'aforisme pagesívol: «terra de trepons: no la venguis ni la dons» (DECat VIII, 571b25 ss.). En el Princ.: *Tripodal*, prop d'Albesa, a. 1156 (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 469; Font Rius, *C. d. p.*, § 38). El primitiu Raimundi *Triponis* signa un doc. de 1333 del *Cart.* de Sant Cugat (III, 430): «una casa que fa 3 sol. de cens an E. Spaer, atinent d'en *Trippó*» a. 1398 (*Li. de Values de Cast. Pna.*). *Triciola*, V. *Terç* *Trina-trona*, V. *Timtóm*

EL TRISNAR, Barranc del ~, te. Xixona (xxxv, 83.21), i Rambla dels *Trisnos*, te. Ibi (xxxiv, 163.3). Del verb mossàrab *trašnar*, morisc *trešnar* 'arrossegar', 30 cast. ant. *treznar* 'id' i *tresno* 'ròssec', 'trasto' (DECH IV, 626b18.11 ss.).

LA TROIA, pda. del te. de Dénia (xxxiii, 76.7), deu venir *La Teroia*, simplificació de *Terroia* pel trisil·labisme àrab; i aquest, haplologia de *Terra Roia* 'roja'. *Benitroia* (oït *benitroja*) a Benilloba (xxxiii, 156.24); *Les Benitroies*, te. Bèlgida (xxxiii, 135.22); pron. arabitzant de *penàt-roias* 'penyes roges', amb plural àrab en *-at* dels femenins en *-a*; ja explicat dins el conjunt dels descendents de PINNA amb P- arabitzada, en el vol. I, 258, n. 24. Paral·lelament *Cala Truia*, a Eivissa (que en el vol. I, p. 285 no encertàvem a explicar bé).

EL TRONXO, pda. del te. d'Alcoleja (xxxv, 52.25), i Mas de *Tronxo*, te. Castellfort (xxviii, 75.156): cognom *Troncho* a Ares del Mae. (xxviii, 84.14); nom mossàrab: de TRUNCUS (DECat VIII, 872b52 ss.). Escorrentia mare de *Trunxetes*, te. Sollana (xxxi, 45.17) 30 dim. cat., o d'un colle. TRUNCÈTA.

TRULLENT, pda. de Benidoleig (xxxiv, 110.25): sembla tractar-se d'un nom de predi romà TURNIANUM, deriv. del NP II. TURNUS (d'on els nombrosos en -IA- 35 NUM i -IACUM, aplegats per Skok, § 324): ací *turnén* dissimilat en *turł* i *trulł* per ultracorrecció de l'arabisme sil·làbic *én*.

Trutis, Rec dels ~, te. Sollana (xxxi, 40.20), més 60

que de truites (peix que no sé que s'hi trobi), pot ser ultracorrecció, desarabitzant, de *tortes* 'recolzades, meandres'.

Tudulí, *Tuduri*, V. *Todulí*

EL TURCATXO, Toll i Barranc del ~, que provinent del te. de Serra d'En Galceran, i ajuntant-se en el de les Coves de Vi. amb el riu de la Valltorta, forma el riu Segarra, que desemboca en el d'Alcalà de Xivert: la pron. en aquests pobles vacilla entre *trucatxo*, *torcatxo* i *turcatxo*: sens dubte pels tudons o coloms torcossos que s'abeuren en el toll del riuet (xxviii, 159.17). *Barranc del Turcàs*, terme de Portell (xxviii, 65).

1 En apè. noms estranys al mossàrab, d'arrel i sentit semblants. *El Tierço*, a la Vall de Boí, te. Irgo, amb -o i diftong pre-catalans (E.T.C. I, 134). 832: «villa *Tertium* in comit. Rossilionense» (*Cat. Car.* II, 368.11, 369.18, amb var. err. *Tertrium*), prop de Pollestres; 1141: *Tersanum*, junt amb *Trullars*, que és molt prop de Pollestres, zona plena de séquies i aiguamolls: *Tersanum* ha de ser, doncs, ampliació del *Tertium* de 838 (manca en Ponsich).

TABAC

Nom de diverses localitats, ja antigues, de la Catalunya occidental.

1) Localitat antiga, Segre amunt de Balaguer. Figura en llistes de castells o alous d'aquesta zona, aigües avall d'Artesa de Segre: 1156: «castells i torres de Montçonís, Corbins, Vallfogona, Vallporcar, Cenrosa i *Atabach*» (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 469); 1450: *Tabac*, cit. junt amb *Gaten*, i 1452: *Tabach* com un «loc» o terme, prop de Camarasa o Artesa (Lladonosa, *Montsuar*, pp. iv i ss.). Com que *Montalé*, del qual parla Lladonosa i *La Cendrosa* són al SSE. de Camarasa, aqueixa situació permet identificar el lloc amb el de l'espluga o gran balma de *tabák*, que vaig veure per alt d'un vessant rocós, a l'esq. del Segre, damunt la confluència de la Noguera Pallaresa, i prop de Camarasa i de Llorenç de Montgai, en la meua enq. de 1957 en aquests dos pobles: l'anomenaren «de *tabák*» allí i en altres pobles veïns, com un lloc conegut i de renom.

2) El nom es repeteix, uns 25 o 30 k. més al SO., ja dins el Segrià, on consta avui com *Tabac* despoblat del te. d'Alguaire; ja 1359: «loch de *Tabach*: 3 focs» (*CoDoACA* XII, 18). Figura ja en un doc. de 1083, del qual es troba una còpia de 1207 on apareix escrit *Tabaz*, probablement *Tabac* en l'original, que el copista de 1207, entenent-ho com -ç trencada, canvia en -az-; però en un doc. de 1318 (tots dos p. p. *BABL* VI, 49) es llegeix correctament *almunia de Tabach*, dependent dels Templers d'Alguaire. «L'Almunia de Tabach» havia estat donada per Sz. Ramírez rei d'Aragó en franc alou a Brg. Ramon de Siscar (MiretS., *monogr. d'Alguaire*, p. 15).

3) I un altre encara, de 10 a 20 k. més al Sud: sem-